

Pensioenhervorming treft onderwijspersoneel zeer hard

22/10/2014

De federale regering heeft allerlei besparingsmaatregelen voor ons in petto. De maatregelen die ons het hardst zullen treffen, hebben te maken met onze pensioenen. Iedereen zal langer moeten werken voor een lager pensioen. Sommigen onder ons zullen later letterlijk honderden euro's pensioen verliezen...

De maatregelen die de federale regering wil nemen, treffen ons op vier vlakken: de **pensioenleeftijd** wordt opgetrokken, de **diplomabonificatie** – de studieduur – valt weg, we verliezen onze gunstige **pensioendeler** (1/55) en voortaan wordt ons pensioen berekend op basis van de **ganse loopbaan**. Het resultaat van deze ingrepen is dat we langer zullen moeten werken voor een kleiner pensioen.

Hieronder worden deze maatregelen kort toegelicht. Voor details – onder meer betreffende overgangsmaatregelen – kan u terecht op de volgende bladzijden.

Verhoging van de pensioenleeftijd

De wettelijke pensioenleeftijd – nu 65 j – zal tegen 2030 opgetrokken worden tot 67 j. Wie echter vervroegd op pensioen wil gaan, wordt op kortere termijn getroffen. De minimumleeftijd wordt verhoogd en de loopbaanvoorwaarden worden nadeliger. De leeftijd wordt tegen 2019 stapsgewijs opgetrokken tot 63 j. Daarvoor moet men echter een loopbaan van 42 j kunnen aantonen. Wat betekent dit concreet? Iemand die op zijn 63ste vervroegd met pensioen wil gaan, moet ononderbroken gewerkt hebben vanaf zijn 21ste. Voor licentiaten/masters betekent dit op termijn dat ze minstens tot hun 64ste zullen moeten werken. Leest u het volgende titeltje maar...

Uitdoving van de diplomabonificatie

Vandaag wordt de studieduur onder bepaalde voorwaarden beschouwd als deel van de loopbaan. Dit noemt men de diplomabonificatie. Ze is niet alleen voordelig bij het bepalen van de loopbaanvoorwaarden, ze zorgt ook voor een hoger pensioen.

Vanaf 2015 dooft deze regeling uit. Ieder kalenderj worden 6 m in mindering gebracht. Een licentiaat/master kan vanaf 2017 nog maar 3 jaren inbrengen, een bachelor (kleuteronderwijzer, onderwijzer of 'regent') nog maar 1. In 2022 houdt de licentiaat/master niets meer over. Voor de bachelor is het reeds in 2018 zo ver.

Dit betekent dus dat we 2 tot 4 j langer zullen moeten werken om met pensioen te kunnen gaan, zonder dat het ons een euro meer oplevert.

Referteperiode uitgebreid tot ganse loopbaan

Het gemiddelde salaris van de laatste 10 j voor het pensioen – de zogenaamde referteperiode – vormt het referentiesalaris. Dit bedrag bepaalt samen met de loopbaanduur ons pensioen. De meeste personeelsleden hebben in de referteperiode de hoogste geldelijke anciënniteit bereikt of zijn dan benoemd in een beter bezoldigd ambt (bijvoorbeeld directeur). Daarom is het interessant dat enkel de laatste jaren van de loopbaan in aanmerking worden genomen voor het referentiesalaris.

Aanvankelijk bedroeg de referteperiode 5 j. De regering Di Rupo heeft dit opgetrokken tot 10 j. Nu wil de regering Michel de referteperiode optrekken tot de ganse loopbaan. Ook de slecht betaalde beginjaren zullen dus meetellen. Wie zijn loopbaan eindigt in een beter bezoldigd ambt, zal dat slechts ten dele merken aan zijn pensioen.

Pensioendeler 55 wordt 60

We delen onze loopbaanduur (uitgedrukt in jaren) door 55 (onze huidige pensioendeler of tantième). Als we dit resultaat vervolgens vermenigvuldigen met ons referentiesalaris, dan hebben we ons pensioenbedrag. De regering Michel wil voor het onderwijspersoneel pensioendeler 1/60 invoeren. Dit betekent dat ons pensioen lager zal zijn. Maar de pensioendeler heeft ook invloed op de loopbaanvoorwaarden. Indien 55 vervangen wordt door 60, dan zullen we langer moeten werken om aan de loopbaanvoorwaarden te voldoen.

<p>De federale regering wil ons</p> <ul style="list-style-type: none">
– zonder flankerende maatregelen
– langer doen werken
– voor een kleiner pensioen.

Tabel: wanneer kunnen wij (vervroegd) met pensioen gaan?

	Normale loopbaan		Uitzonderlijk lange loopbaan		Wettelijk pensioen
			op 60 j	op 61 j	
2012	60 j	5 j			65 j
2013	60 j 6 m	38 j	40 j		65 j
2014	61 j	39 j	40 j		65 j
2015	61 j 6 m	40 j	41 j		65 j
2016	62 j	40 j	42 j	41 j	65 j
2017	62 j 6 m	41 j	43 j	42 j	65 j
2018	62 j 6 m	41 j	43 j	42 j	65 j
2019	63 j	42 j	44 j	43 j	65 j
...					...
2025					66 j
...					...
2030					67 j

Wanneer kan je op pensioen gaan?

De P-datum, het moment waarop we vervroegd met pensioen kunnen, wordt bepaald door (1) de leeftijd en (2) de duur van de loopbaan. Vandaag wordt die loopbaanduur op een gunstige wijze bepaald. De studieduur – de diplomabonificatie – wordt meegeteld, waardoor de meeste personeelsleden in het onderwijs tot 4 jaar kunnen laten meetellen voor hun loopbaanduur. Bovendien geeft de pensioendeler /55 recht op een gunstige berekeningswijze: ieder jaar mag vermenigvuldigd worden met een coëfficiënt. Hierdoor tellen sommige jaren voor een jaar en een maand.

De federale regering wil de diplomabonificatie afschaffen en pensioendeler /55 vervangen door pensioendeler /60. Wat betekent dit voor uw P-datum?

Invloed van het verdwijnen van de diplomabonificatie

Voor de personeelsleden met 2 jaar diplomabonificatie

jaar	vroeger	nu	verlies aan loopbaanjaren
2015	2 jaar	1 jaar en 6 maanden	6 maanden
2016	2 jaar	1 jaar	1 jaar
2017	2 jaar	6 maanden	1 jaar en 6 maanden
Vanaf 2018	2 jaar	0 maanden	2 jaar

Voor de personeelsleden met 4 jaar diplomabonificatie

jaar	vroeger	nu	verlies aan loopbaanjaren
2015	4 jaar	3 jaar en 6 maanden	6 maanden
2016	4 jaar	3 jaar	1 jaar
2017	4 jaar	2 jaar en 6 maanden	1 jaar en 6 maanden
2018	4 jaar	2 jaar	2 jaar
2019	4 jaar	1 jaar en 6 maanden	2 jaar en 6 maanden
2020	4 jaar	1 jaar	3 jaar
2021	4 jaar	6 maanden	3 jaar en 6 maanden
2022	4 jaar	0 maanden	4 jaar

Invloed van het veranderen van de pensioendeler /55 naar /60

Per jaar **verlies** je als personeelslid door de omzetting van pensioendeler /55 naar /60 18 dagen aan loopbaanvoorwaarde. Het aantal jaren dat je nog moet presteren tot aan je pensioendatum (P-datum) in de pensioendeler /60 zal bepalen hoeveel dagen verlies je lijdt.

Aantal jaren	berekening	verlies aan loopbaanjaren
5 jaren	18 dagen x 5 jaar	90 dagen
10 jaar	18 dagen x 10 jaar	180 dagen of 6 maanden
15 jaar	18 dagen x 15 jaar	270 dagen of 9 maanden
20 jaar	18 dagen x 20 jaar	360 dagen of 1 jaar
25 jaar	18 dagen x 25 jaar	450 dagen of 1 jaar en 3 maanden
30 jaar	18 dagen x 30 jaar	540 dagen of 1 jaar en 6 maanden
35 jaar	18 dagen x 35 jaar	630 dagen of 1 jaar en 9 maanden
40 jaar	18 dagen x 40 jaar	720 dagen of 2 jaar
45 jaren	18 dagen x 45 jaar	810 dagen of 2 jaar en 3 maanden

Voorbeelden

- Een onderwijzer/regent die in de huidige regelgeving op 1/01/2015 nog 20 jaar moet presteren om zijn P-datum te bereiken, zal in de toekomst **3 jaar extra** moeten presteren (2 jaar verlies van diplomabonificatie + 1 jaar verlies door de omzetting van de pensioendeler).
- Een licentiaat die op 01/01/2015 nog 10 jaar moet presteren, zal **4 jaar en 6 maanden langer** moeten werken om zijn P-datum te bereiken (4 jaar door verlies van diplomabonificatie en 6 maanden verlies door de omzetting van de pensioendeler).

VERGIS JE NIET!
JE ZAL GEEN EUROCENT MEER PENSIOEN KRIJGEN
INTEGENDEEL: DOOR DE VERLAGING VAN DE DELER VAN /55 NAAR /60 KRIJG JE MINDER

Hoeveel zal de pensioenhervorming je kosten?

De regering Michel wil ons niet alleen langer doen werken, ze wil ook ons pensioen verlagen. Hieronder illustreren we dat met drie voorbeelden.

Een personeelslid geboren op 06/08/1975 werkt van 01/09/1996 tot 31/08/2028 als onderwijzeres. Op 01/09/2028 wordt zij als directeur in het basisonderwijs aangesteld.

Met de huidige regelgeving kan deze directeur op 60-jarige leeftijd met pensioen (op 31/08/2035 - zie eerste kolom in onderstaande tabel).

Als we de nieuwe regelgeving wensen toe te passen, kunnen we de pensioendatum gelijk houden (tweede kolom) op dat ogenblik voldoet de collega echter niet langer aan de voorwaarden. Dit kan zich enkel voordoen als het personeelslid op pensioen gesteld wordt bijvoorbeeld wegens ziekte. Anderzijds kunnen we de eerst mogelijke nieuwe pensioendatum bekijken volgens de nieuwe regelgeving, in dit geval 31/08/2038 (derde kolom).

	vandaag 60j – 42j loopbaan 31/08/2035	nieuw zelfde moment 31/08/2035 <i>(kan enkel door bv. ziektepensioen)</i>	nieuw 63j – 42 loopbaan 31/08/2038 <i>(diplomabonificatie telt niet langer mee)</i>
Diplomabonificatie	3/55	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>
Onderwijsdiensten aan /55	01/09/1996-31/08/2035= 39j = 39/55	01/09/1996-31/12/2014= 18j 4m= 18,33/55	01/09/1996-31/12/2014= 18j 4m= 18,33/55
Onderwijsdiensten aan /60	<i>niet van toepassing</i>	01/01/2015-31/08/2035= 20j 8m= 20,66/60	01/01/2015-31/08/2038= 23j 8m= 23,66/60
Totaal	3/55+ 39/55 = 76,38% (afgetopt tot 75%)	18,33/55 + 20,66/60 =67,74%	18,33/55+ 23,66/60= 72,74 %
Referentiesalaris	gemiddeld salaris van de laatste 10 jaar – hier gelijk aan laatste salaris (5188,75)	gemiddeld salaris van de volledige loopbaan (32j onderwijzer (2325,14 bruto tot 4049,47 bruto) en 7j directeur (5188,75 bruto))	gemiddeld salaris van de volledige loopbaan (32j onderwijzer (2325,14 bruto tot 4049,47 bruto) en 10j directeur (5188,75 bruto))

	vandaag 60j – 42j loopbaan 31/08/2035	nieuw zelfde moment 31/08/2035 <i>(kan enkel door bv. ziektepensioen)</i>	nieuw 63j – 42 loopbaan 31/08/2038 <i>(diplomabonificatie telt niet langer mee)</i>
berekening			
referentiesalaris	5188,75	3634,80	3753,73
coëfficiënt	75%	67,74%	72,74%
bruto pensioen	3891,56	2462,21	2730,46
- 6,05% (rsz en solid.)	-235,43	-148,96	-165,19
belastbaar pensioen	3656,13	2313,25	2565,21
bedrijfsvoorheffing	-1349,02	-582,60	-723,90
netto pensioen	2307,11	1730,65	1841,31
	Verlies	<i>576,46 euro netto</i> <i>per maand</i>	<i>465,80 euro netto</i> <i>per maand</i>

Een tweede voorbeeld.

Een onderwijzer/kleuteronderwijzer/leraar (SO,DKO,VWO) (code 141/148/301) geboren op 15/08/1966 begint op 01/09/1987.

In de eerste kolom vindt u de berekening volgens het huidige systeem (60j en 42 loopbaanjaren).

In de tweede kolom wordt de pensioendatum behouden, maar gebeurt de berekening volgens het nieuwe systeem (wat bijvoorbeeld kan omwille van een pensionering wegens ziekte).

In de derde kolom wordt zowel de datum aangepast als de berekeningswijze. Het personeelslid kan pas op 63-jarige leeftijd op pensioen.

	vandaag 60j – 42j loopbaan 31/08/2026	nieuw zelfde moment 31/08/2026 <i>(kan enkel door bv. ziektepensioen)</i>	nieuw 63j – 42 loopbaan 31/08/2029 <i>(diplomabonificatie telt niet langer mee)</i>
Diplomabonificatie	3/55	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>
Onderwijsdiensten aan /55	01/09/1987-31/08/2026 = 39j = 39/55	01/09/1987-31/12/2014= 27j 4m= 27,33/55	01/09/1987-31/12/2014= 27j 4m= 27,33/55
Onderwijsdiensten aan /60	<i>niet van toepassing</i>	01/01/2015-31/08/2026 = 11j 8m= 11,66/60	01/01/2015-31/08/2029= 14j 8m= 14,66/60
Totaal	3/55+ 39/55= 76,38% (afgetopt tot 75%)	27,33/55+ 11,66/60= 69,10%	27,33/55+ 14,66/60= 74,10%
Referentiesalaris	gemiddeld salaris van de laatste 10 jaar – hier gelijk aan laatste salaris (4049,47)	gemiddeld salaris van de volledige loopbaan (2325,14 – 4049,47)	gemiddeld salaris van de volledige loopbaan (2325,14 – 4049,47)

	vandaag 60j – 42j loopbaan 31/08/2026	nieuw zelfde moment 31/08/2026 <i>(kan enkel door bv. ziektepensioen)</i>	nieuw 63j – 42 loopbaan 31/08/2029 <i>(diplomabonificatie telt niet langer mee)</i>
berekening			
referentiesalaris	4049,47	3430,31	3474,54
coëfficiënt	75%	69,10%	74,10%
bruto pensioen	3037,10	2370,34	2574,63
- 6,05% (rsz en solid.)	-183,74	-143,40	-155,76
belastbaar pensioen	2853,36	2226,94	2418,87
bedrijfsvoorheffing	-881,83	-532,72	-640,78
netto pensioen	1971,53	1694,22	1778,09
	Verlies	<i>277,31 euro netto per maand</i>	<i>193,44 euro netto per maand</i>

Tenslotte nog een derde voorbeeld.

Een leraar (SO,DKO,VWO) (code 501) geboren op 27/08/1964 begint op 01/09/1987 te werken.

In de eerste kolom vindt u de berekening volgens het huidige systeem (60j en 42 loopbaanjaren).

In de tweede kolom wordt de pensioendatum behouden, maar gebeurt de berekening volgens het nieuwe systeem (wat kan omwille van een pensionering wegens ziekte).

In de derde kolom wordt zowel de datum aangepast als de berekeningswijze. Het personeelslid kan pas op 63-jarige leeftijd op pensioen.

	vandaag 60j – 42j loopbaan 31/08/2024	nieuw zelfde moment 31/08/2024 <i>(kan enkel door bv. ziektepensioen)</i>	nieuw 63j – 42 loopbaan 31/08/2027 (diplomabonificatie telt niet langer mee)
Diplomabonificatie	4/55	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>
Onderwijsdiensten aan /55	01/09/1987-31/08/2024= 37j = 37/55	01/09/1987-31/08/2014= 27j 4m = 27,33/55	01/09/1987-31/08/2014= 27j = 27/55
Onderwijsdiensten aan /60	<i>niet van toepassing</i>	01/01/2015-31/08/2024= 9j 8m= 9,66/60	01/01/2015-31/08/2027= 12j 8m= 12,66/60
Totaal	4/55+ 37/55= 74,54%	27,33/55+ 9,66/60= 65,79%	27/55+ 12,66/60= 70,18%
Referentiesalaris	gemiddeld salaris van de laatste 10 jaar – hier gelijk aan laatste salaris (5135,17)	gemiddeld salaris van de volledige loopbaan (2912,09 – 5135,17)	gemiddeld salaris van de volledige loopbaan (2912,09 – 5135,17)

	vandaag 60j – 42j loopbaan 31/08/2024	nieuw zelfde moment 31/08/2024 <i>(kan enkel door bv. ziektepensioen)</i>	nieuw 63j – 42 loopbaan 31/08/2027 <i>(diplomabonificatie telt niet langer mee)</i>
berekening			
referentiesalaris	5135,17	4374,41	4428,75
coëfficiënt	74,54%	65,79%	70,79%
bruto pensioen	3827,75	2877,92	3135,11
- 6,05% (rsz en solid.)	-231,57	-174,11	-189,67
belastbaar pensioen	3596,18	2703,81	2945,44
bedrijfsvoorheffing	-1312,56	-798,71	-931,70
netto pensioen	2283,62	1905,10	2022,74
	Verlies	<i>378,52 euro netto</i> <i>per maand</i>	<i>260,88 euro netto</i> <i>per maand</i>

Pensioenhervorming van de federale regering

Gevolgen voor uw pensioen

De pensioenhervormingen die de regering Michel I voorbereidt, zullen ons op twee vlakken treffen. In de eerste plaats schuift onze P-datum op. De P-datum bepaalt wanneer we vervroegd met pensioen kunnen. Het wordt dus langer werken. In de tweede plaats zullen we een lager pensioen hebben.

Maatregelen die invloed hebben op de berekening van de P-datum

- In 2015 en 2016 wordt het voorziene groeitraject voor **leeftijds- en loopbaanvoorwaarden** voor het vervroegd pensioen behouden. Vervolgens komt er **in 2017 een stijging**: de loopbaanvoorwaarde wordt 41 jaar, de leeftijdvoorwaarde wordt 62 jaar en 6 maanden. In **2019** komt er **weer een stijging**: de loopbaanvoorwaarde wordt 42 jaar, de leeftijdvoorwaarde wordt 63 jaar. Ook de voorwaarden voor een vervroegd pensioen op basis van de **uitzonderlijke lange loopbaan** gaan omhoog.

Tabel: wanneer kunnen wij (vervroegd) met pensioen gaan?

	Normale loopbaan		Uitzonderlijk lange loopbaan		Wettelijk pensioen
			op 60 j	op 61 j	
2012	60 j	5 j			65 j
2013	60 j 6 m	38 j	40 j		65 j
2014	61 j	39 j	40 j		65 j
2015	61 j 6 m	40 j	41 j		65 j
2016	62 j	40 j	42 j	41 j	65 j
2017	62 j 6 m	41 j	43 j	42 j	65 j
2018	62 j 6 m	41 j	43 j	42 j	65 j
2019	63 j	42 j	44 j	43 j	65 j
...					...
2025					66 j
...					...
2030					67 j

- De **wettelijke pensioenleeftijd** wordt opgetrokken: in **2025** naar **66 jaar** en in **2030** naar **67 jaar**.
- De **overgangsmaatregelen** van de pensioenhervorming van 2011 blijven gelden. Wie in 2016 58 jaar oud is en op 1,2 of 3 jaar van zijn vervroegd pensioen stond, zal max twee jaar langer moeten werken; Wie in 2016 59 of ouder is en op 1,2 of 3 jaar van zijn vervroegd pensioen stond, zal max één jaar langer moeten werken.
- Er komt vanaf 2015 een **uitfasering van de diplomabonificatie** met 6 maanden per kalenderjaar. Dit betekent dat:
  - wie 2 jaar diplomabonificatie heeft, dit recht niet meer kan invoeren vanaf 2019;
  - wie 4 jaar diplomabonificatie heeft, dit recht niet meer kan invoeren vanaf 2023.

- Alle **pensioendelers** worden teruggebracht op /60. Voor pensioenen met pensioendeler /55 wordt vandaag – bij het bepalen van de P-datum – een coëfficiënt toegepast. Hierdoor weegt ieder jaar zwaarder (tot één maand). In de nieuwe regeling zal ieder jaar voor slechts één jaar tellen. De pensioenrechten die zijn opgebouwd in de voordeliger pensioendeler blijven echter behouden.
- De **niet-gemotiveerde loopbaanonderbreking** zal niet meer gelijkgesteld worden en dus niet meetellen voor de berekening van de P-datum.

Maatregelen die invloed hebben op de berekening van het pensioenbedrag

- Ten laatste in 2030 zullen de pensioenen berekend worden volgens een **punten-systeem**. Elk personeelslid zal gedurende zijn loopbaan een aantal pensioenpunten verwerven; deze punten zullen een bepaalde waarde vertegenwoordigen.
- De berekening van het pensioen zal gebaseerd worden op het arbeidsinkomen van de **volledige loopbaan** en niet langer op de gunstigere laatste vijf of tien jaren.
- Er komt vanaf 2015 een **uitfasering van de diplomabonificatie** met 6 maanden per kalenderjaar. Dit betekent dat:
  - wie 2 jaar diplomabonificatie heeft, dit recht niet meer kan invoeren vanaf 2019;
  - wie 4 jaar diplomabonificatie heeft, dit recht niet meer kan invoeren vanaf 2023.
- De **pensioenbonus wordt afgeschaft** vanaf 01/01/2015. De huidige regels blijven behouden voor diegenen die op 01/01/2015 reeds bezig zijn met de opbouw van een pensioenbonus (personeelsleden geboren voor 01/01/1954).
- Alle **pensioendelers** worden teruggebracht op /60. Dit betekent dat 1 jaar zal meetellen voor 1/60 of 1,66% bij de berekening van het pensioen i.p.v. 1/55 of 1,81%. De pensioenrechten die zijn opgebouwd in de voordeliger pensioendeler blijven behouden.
- Het aandeel van de zogenaamde **aanneembare afwezigheden** wordt beperkt. Momenteel bedraagt dit maximaal 20 procent, in de toekomst zal dat minder zijn.
- De **niet-gemotiveerde loopbaanonderbreking** is niet langer een aanneembare afwezigheid en komt dus niet meer in aanmerking voor de berekening van het pensioen. Bovendien wordt de **onderbrekingsuitkering voor de niet gemotiveerde LBO** worden geschrapt.

Andere maatregelen door de pensioenhervorming

- De **minimumleeftijd** waarop men een **overlevingspensioen** kan **aanvragen** zal vanaf 2025 verder **opgetrokken** worden naar **55 jaar** en dit met 1 jaar per kalenderjaar.
- De toegestane beroepsinkomsten na de wettelijke pensioenleeftijd of na 45 loopbaanjaren zijn onbeperkt.
- De **gemotiveerde (thematische) loopbaanonderbreking** – ouderschapsverlof, palliatieve zorgen en medische bijstand – wordt uitgebreid met maximum 12 maanden. **Ouderschapsverlof** kan opgenomen worden tot het kind 8 jaar is (nu 12 jaar).
- Men zal onderzoeken hoe het **pensioen wegens ziekte** kan worden vervangen door een arbeidsongeschiktheidsuitkering in het kader van het ziekte- en invaliditeitsstelsel.